

Méhes Károly

ÖTYE

A május úgy ült rá a kertre, mintha azt mondta volna: itt minden az enyém. Nézzétek: a zöldjeim, a sárgáim, a pirosaim, a fényeim, az illatok. És a távlatok. Ha kilestek a lombok között a varázslatosan kék égre. No, az is mind az enyém. De ne féljétek, nem vagyok irigy. Jut belőle nektek is. Mindenkinek adok, miért is tartogatnám. Viszont sose feledjétek, minden effélét csak tőlem kaphattok. És aki azt hiszi, hogy nagyobb, fényesebb és illatosabb nálam, az nem csak félelmetesen és hiábavalóan hiú, de buta is.

Az ÖTYE tagjai jól tudták már ezt. Öreg Tyúkok Egyesülete, hirdették magukról önérzetesen, és élvezték azt is, ha mások kuncognak rajtuk. Tudták, eszi őket a fene, hogy hat öregasszony úgy viháncol, mintha azok az évek, amikről mesélnek, sose szálltak volna el, és ugyanúgy pusmognak, sugdolóznak, mintha még mindig az iskolafolyosón dugnák össze a fejüket, és a műmárvány oszlop mögül lesnék, közeledik-e bármi tanár vagy diák, aki kihallgathatná világrejtető terveiket.

Pedig tényleg tudtak már mindent. Különösképpen azt, hogy az idővel tiszteletteljes hangon kell értekezni, és a május is a barátjuk, aki köréjük telepedett, és figyel rájuk, suhog és bólogat, attól függően, miféle meséket hall lombjai alatt.

Milyen furcsa, hogy néha úgy érzem, Feritől nem maradt rám más, mint a gumibotja. A sublód mélyén letem rá, már jócskán a halála után. A „kacatok” között. Holott volt ott annyi minden. A lakás is tele hátrahagyott holmijával. A pipái, az órája, a bögréje. Valami, amit tőlem kapott. Bármiféle tárgy lehetett volna, ami az emléken túl az ő megtestesülése. És akkor került elő a gumibot. És abban a pillanatban mintha örökre hozzám nőtt volna. Hordtam magammal mindenhová. Velem volt az utcán, boltban, orvosnál. Otthon is ugyanez volt a helyzet. Ha a konyhában tevékenykedtem, a gumibot ott feküdt a polcon, ha ettem, az asztalon nyúlt végig, a Feri helyén, még a fürdőbe is beengedtem. Illetve nem kérdeztem, vittem. Mint ahogy vele aludtam. Hanyatt fekvé alszom, édeskéim, tudjátok, és a gumibot is ott fekszik a mellemen, és én markolom a végét. Ne gondoljatok semmi rosszra, hé! Néha azt érzem, nem tudok úgy élni tovább, hogy csak akarom a jót, de nem valósul meg belőle semmi. Ismertek már eléggé, azt hiszem. Amikor tegnap becsöngetett az a manusz, valahogy éreztem, hogy most valami rendkívüli történik majd. Elkezdte magyarázni a roppant előnyös pénzmegtakarítási formáját, és hiába mondtam, engemet ez egyáltalán nem érdekel, nincs pénzem, betette a lábát a küszöbön belülré, és az ajtót is lökte befelé. Aztán amikor elhangzott, hogy „nyanya”, odanyúltam a gázóra feletti kis polcra. Egy mozdulat volt az egész. Lendítettem és sújtottam. Szerintem Feri sosem használta a gumibotját, amilyen jámbor volt szegény. De hát mindennek eljön a napja, látjátok. Nem szabad türelmetlenné lenni. Minden megvan valahol, csak rá kell lelni. Ettől szép az élet, nemde, lányok?

Ültem a medencében és csak zokogtam, zokogtam saját szerencsétlenségemen. Tivadar, mért hagytál itt? Tényleg nincs más érzés bennem ilyenkor, csak a végtelen egyedüllét. Aztán úszni kezdtem, úsztam a könnyeimben, le és föl, egyre tempósabban, egyetlen levegővétellel, faltól falig.

Hányszor bepisiltem! Nem tudom, mért taszított mindig az iskolai vécé, de csak rémüldözve tudtam rá gondolni, és lábam be nem tettem volna oda. Aztán az órák végén rohantam haza, már alig bírtam tartani. Anyámék dolgoztak, a kulcsot a kapu mögé rejtették, az alsó résen kellett benyúlni érte.

Zihálva értem oda, leguggoltam, és nyújtottam befelé a kezemet. Az ujjam hegye el is érte a kulcsot, de megkaparintani nem tudtam. Sőt, beljebb löktem. Még beljebb dugtam a karomat, egyre izgatottabban, és a kulcs még messzebb került. Már hasaltam a járdán, a vállamat erőltettem. Nem ment. Ott feküdtem kiterülve, az ujjam végétől alig pár milliméterre a kulcs, és akkor, mint a gátszakadás, jött a pisí. Nem is bántam. Éreztem, hogy minden nedves lesz körülöttem, az aszfalton sötét folt terjeszkedett.

Anyám a bádoglávorbán csutakolt le, ugyanabban a vízben mosta ki a ruháimat is. Ilyenkor nem szólt hozzám egy szót sem. A konyhát két részre szétválasztó viaszosvászon függöny mögül hallottam, amint apám sört bont, sziszegget egyet az üveg. Erre rendszerint kikiáltott, ne igyál, mindjárt jön a vacsora. Apám meg visszaszólt, de hallani lehetett azt is, hogy előbb meghúzza az italt, Mégis, mikor? Vacakoltok itt a kisasszonnyal. Ilyenkor anyám megcsóválta a fejét, és így mondta, Ne foglalkozz vele, bogárkám.

Üres a fejem, semmiféle gondolat nincs benne. Ha mégis, mint novemberi, összepöndörödött levelet kap fel a sietős szél, támad valami észfutamom, magam űzöm el, mert a legmegnyugtatóbb, ha a fej kong, a tekintet szinte üveges, és az idegpályákon még annak a félelme sem settenkedik, hogy valahol, itt bennem gondolat van születőben. A csönd leginkább lelkiállapot.

Későn, tízévesen tanultam meg biciklizni, és persze felnőtt biciklin, mert a faluban nem volt más. Nekiindultam, és ahogy az alvégi lejtőn gurultam, a távolban feltűnt egy autó. Az olyan ritkaság volt még akkor mifelénk, hogy teljesen megrettentem. Ám ahelyett, hogy gyorsan leugrottam volna a nyeregből, csak tekertem, szembe a kocsival. Persze, észrevettem, és ki akart kerülni. Én meg, mintha csak mágnesként vonzana, mindig arra kanyarodtam, amerre az autó. Amikor a sokadik cikázás után már majdnem összeütköztünk, mindketten fékezünk egy nagyot, és én egyben, mint a béka, elterültem a kocsi előtt a murvával felszórt úton. Kiderült, hogy a körzeti orvos az, aki kiugrott a kormány mögül, hozta a kis orvosi táskáját. És miközben korholt a felelőtlenségemért, odaguggolt mellém, és egy csipesszel egyenként szedegette ki a térdemből az apró kőszilánkokat, és a végén lejódózta a sebet.

Aztán eltelt ötven év. Kijöttem a kórházból a nagy hasmütétem után. Akkor mondtam először, én ugyan nem teszem meg senkinek azt a szívességet, hogy meghalok! Összeszedem magam, megmutatom. Biciklizni óhajtottam. Elmentem a legközelebbi boltba, ahol egy jópofa fiatalember rábeszélte egy új típusú női kerékpárra, sőt, oda is adta egy napra, hogy nyugodtan próbálgassam, és csak azután döntsék. Lementem estefelé az utcára, és a kissé lejtős járdán kezdtem el kerekézni. Éreztem, hogy a bicaj kicsit nagyobb, mint kellene, a lábamnak épp csak a hegye ért le. De azért tekertem, amikor az utca végén feltűnt egy férfi, nagydarab, mackós, és a kezében afféle szerelőládát lóbált. És egyszeriben ugyanazt éreztem, mint gyerekként. A szembejövő alakon látszott, hogy el akar állni az utamból, de én újból kérlelhetetlen voltam: mindig megcéloztam, amerre lépett, mintha egyenesen neki akarnék rontani. És az utolsó méteren eldobtam magamat, kiterültem eléje az aszfaltra, onnan pedig úgy néztem rá riadtan, mint az egyetlen emberre, aki képes megmenteni. Odasietett, letette a járdára a szerelőládát, leguggolt, és megkérdezte, fáj-e valamim. Bizony fáj, de nem mondtam. Csak azt, hogy szeretek biciklizni, mert aki biciklizni tud, az különös szabadság birtokosa, és úgy érezheti suhanás közben, hogy sose hal meg. Nézett rám szótlanul és bólogatott.

Nézem ezt a bütykös, öreg lábat, néha elcsodálkozom, jó, hát ilyen az én lábam? És felrémlenek a cipőim, csuda tudja, miért. Mintha azt a sok-sok tucat pár cipőt, amit elhordtam ennyi idő alatt, mind megőriztem volna a lelkemben, és sorba állítva szemlélt tartanék felettük. Ó, hát ti vagytok azok! Akik ismeritek minden léptemet, ott voltatok, ahol én, lehet, hogy bennetek sokkal inkább megmaradt, ami történt. Ti álltatok ott a földön, nagymama udvarán, iskolai folyosón, nyikorgó parkettán, hűvös kórházi kövezeten, forró aszfalton, mindenütt.

És felrémlenek a d.-i kirándulások, amikor anyuka testvéréhez mentünk, ahol egy szem unokatestvérem, Lujzika minden alkalommal a kínzó irigységbe kergetett. Hogy mivel? A cipőivel. Ne nevessetek, öreg tyúkok, ki tehet róla, elvégre, hogy mi kínozza a lelkét, milyen ördögök bújnak beléje élete során? El voltam ájulva Lujzika cipőitől, szandáljaitól, utcai papucsaitól, amiket nyáron viselt. Igenis, van olyan, hogy egy gyermeklány azt érzi, nem érdemes tovább élnie, ha nem lehet neki olyan lábbelije, amilyen ennek a nyafka lánynak.

Apuka és anyuka úgy vélekedett, nem kell nekem utánoznom Lujzikát, nem vagy te majomka, mondták, és megpróbálták ellenállni a cipő- (szandál-, papucs-)vételnek, de nem lehetett sokáig.

Megvették nekem, ami szívem vágya volt, és én boldog voltam.

Egy hétig. Kettőig. Legfeljebb egy hónapig. Amikor anyám húgáék viszonzták a látogatást, és Lujzika egy még újabb, még csásosabb cipőben állított be, és én úgy néztem magamra, mint a Hamupipóké Hamupipókéjére, szegyenkeztem és vágyakoztam, meghasadó szívvel.

Láttam őt, két éve, vagy már három is megvan tán. Magasszárú, fűzős cipőben bicegett, bottal. Mentünk visszafelé a temetőből, belém karolt, szinte rángatott, ahogy ballagtunk a rosszul lerakott betonköveken. Látod, mi lett belőlünk, édeském, kezdte rá a panaszáradatot... Nem is figyeltem nagyon, csak az egyszerre lépő lábainkat néztem. Két öregasszony, ortopéd cipőben az egyik is, a másik is. Határozottan úgy éreztem, az enyém a csinosabb, már amennyiben egy efféle gyártmány még csinos is tud lenni. De akartam, hogy így legyen. Szébb voltam, egészségesebb és boldogabb. Egyetlen panaszó sem hagyta el a számat. Lujzikát tavaly temettük el. És tessék, én itt vagyok. Fájós lábbal, de a szívem már nem fáj semmiért.

Aki emlékezik, mennyire más, mint akire emlékezik, ha ugyanaz a személy? Amit magában hordoz, ő maga-e, vagy csak olyan, mint a kamra, amit teliszűfolnak mindenféle holmival. Csupa régiség, aminek legtöbbször könnyen rámondhatja bárki, hogy lom, kacat. És milyen ritka, hogy valaki betoppan ebbe a kamrába, lázasan kutat, és földöntúli öröm terül el az arcán, amikor a kezébe foghat valamit, amiről azt hitte, örökre eltűnt. Pedig nem, épp ellenkezőleg, örökre megvan.

Nincs bennem igény az öröklétre, hogy bármi is „minden” legyen. Még a rossz is jobb, legalábbis érdekesebb, mint a végtelen és tökéletes bizonyosság.

Azt hiszem én vagyok az egyetlen a világtörténelemben, aki lealkudta a gyónás végén a kiszabott penitenciát. Húsvétkor elmegyek gyónni. Mondhatjátok, megszokásból, de akkor is. Nem árt néha egy kis szembenézés önmagunkkal. Afféle leltár, leszámolás. Amekkora bűneim nekem vannak... A böjti szelek teszik tán, megbolondítják az embert. Mindegy.

Öreg pap volt, de kedves, igazi jámbor lélek. Végighallgatta a mondókámat, mormolt, aztán kiszabta a büntetésemet. Két rózsafüzért kért. Nem is értem, mi történt velem, de szabályosan fellázdattam. Az rengeteg, kiáltottam fel, atya, nem tegye ezt velem! A hangom megkergült galambként csapódott ide-oda a templom falai között. Szegény öreg teljes riadalomban emelte rám mélykék szemét. Még sose hallott ilyesmit. Csak dadogni tudott. Leányom, hát jól van, belátom, nem is vagy te olyan bűnös lélek. No, jó, nézzük csak, végül is nem az imák száma számít, hanem az elhatározás, ugyebár... Mondjal egy Miatyánkot és egy Üdvözlégyet... És tudjátok, mit mondott búcsúzóul? Nem ám, hogy Mindörökké meg Ámen, hanem azt, Menj utadra és légy jó, kedvesem. Ez volt az igazi feloldozás.

Nézték a kertet, ahogy a nap elkezdett a cseresznyefa ágai közé bújni. A színek mélyülni kezdtek, és ők is süllyedtek ebbe a mélységbe. Még látták egymást, meg kivehetőek voltak a kontúrok. Valamelyikük meg-megszólt. Aztán ahogy beköszöntött a sötét, úgy telepedett köréjük a csönd is. Illetve, dehogy is. A májusi csönd mindig olyan eleven. Tele van hangokkal, zizegéssel, susogással. Akinek füle van rá, így, szavak nélkül is hallja a végtelen történeteket.

Kiss Ágnes Katinka: Nő az ablaknál I.